

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K, za četrt leta 3-50 K, mesečno 1-20 K; za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so pošiljne preste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, inserat. Enostopna polit-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 30 vln., večkrat po dogovoru.

68. številka.

V Ljubljani, v četrtek, dne 8. julija 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Avstrija in Balkan.

Češko-slovenska klerikalno-agrarna obstrukcija v avstrijskem državnem zboru ovira v prvi vrsti sprejem pooblastilnega zakona, ki bi omogočil Avstriji, skleniti trgovinske pogodbe s Srbijo, Bolgarijo, Grško in Črnogoro, in pa odobrenje trgovinske pogodbe z Rumunsko. Kar ob tem početju človeka posebno razburja, je dejstvo, da vpirajo to Slovani, katerim se navadno slovanska vzajemnost in ljubezen do slovanskih bratov kar cedi iz ust. Le nekoliko je treba osvežiti spomin, da se spozna vsa nesramnost te obstrukcije. Ko je bilo razmerje med Avstrijo in Srbijo najbolj napeto, je donavska velesila obljubovala malemu sosedu, da mu napravi gospodarske koncesije, če se spametuje. Pod pritiskom razmer se je Srbija spametovala in je sprejela vse pogoje, ki jih je bila diktirala Avstrija. Zdaj je pa čas, da izpolni Avstrija svojo obljubo: da izvrši gospodarske koncesije na korist Srbije. Čast države zahteva, da bodi mož beseda; pred vso Evropo je Avstrija ne le blamirana, temveč onečaščena, pripravljena ob vsako zaupanje, ako ne izpolni svoje obljube.

Kako pa more Avstrija ostati mož beseda?

Ne pri nas, ne v Srbiji ni nihče dvomil, da se obljubi trgovinska pogodba, ki bi Srbiji omogočila gospodarsko življenje. Naša sosedna onkraj Save je gospodarsko odvisna od Avstrije. Agrarna dežela je, brez lastne industrije. Če hoče živeti, mora imeti priliko za prodajo prasičev, svojih ovac, svojega žita. Avstrija ji lahko zabrani uvoz in prevoz, Avstrija jo lahko spravi na beraško palico. Doslej se to že godi; avstroogrška meja je zaprta, vojna s puškami in s kanoni se je pač preprečila, vendar pa imamo carinsko vojno. Temu se da konec napraviti le s trgovinsko pogodbo na katero čaka Srbija, ker ji je obljubljena.

To trgovinsko pogodbo pa hočejo prepričati — Slovenci in Čehi. Slovani so to, da jim ni enakih! Hej, kako važne so ulične tablice, kakšna afera nastane radi vsakega kosaplatna, če ni belo-rdeče-modro pobarvano, kakšno ogorčenje privre iz dna slovenskih prs ob vsaki nemški besedi! Občudoval bi jih človek, kadar znašajo naj-debelejšje slovanske fraze na kup. In glej: Vse je komedija, vse je navadno premissljeno in preračunjeno sleparstvo. Vse narodnjaštvo nič drugega kakor nesramna, za limanice porabna, hinavsko izmišljena velikanska laž. Zakaj če bi bilo v tej bandi res kaj «slovanstva», ne bi mogla, ne bi smela uganjati politike, ki je v prvi vrsti in naravnost naperjena proti — slovanskemu Balkanu, pred vsem proti Srbiji.

Toda balkansko vprašanje ne pomeni samo par prasičev in nekoliko kilogramov masla. Stokrat smo slišali, da je Avstrija v trozvezi vklenjena in izročena nemškemu vplivu, da mora izrsevati prusko misijo v Evropi, da provzrokuje naša zunanja politika germanizacijo v notranji politiki. Vprašajmo pa, kako se more to izpremeniti? Če se hočemo iznebiti nemškega vpliva od severa, moramo povečati svoj vpliv na jugu. Na Balkanu so pogoji slovanske politike za Avstrijo, tam moramo pridobiti zanesljive in zaupajoče prijatelje. A kako naj nam zaupajo slovanska plemena na Balkanu, če vidijo, da jim prav Slovani v Avstriji ne privoščejo življenja, ker so jim agrarno-oderuški interesi tisočkrat sveteljši od vseh «slovenskih» idealov?

Vsak greh se pa maščuje. Če prizadeva pomanjkanje trgovinskih pogodb škodo balkanskim državam, ne koristi niti avstrijskemu gospodarstvu, temveč mu posega prav do korenin. S tem, da zapira Avstrija balkanskim poljedelskim produktom pot v svoje dežele, zapira tudi svoji industriji pot na Balkan. Povedati pa se mora tudi, da je za Avstrijo že danes industrija desetkrat važnejša od vsega agrarizma. V industriji, ne pa v saji krom-

pirja je tudi slovenska bodočnost. Industrializiranje je sploh edino, kar more rešiti naš mali narod; ne ulične tablice, poštni pečati in cvičkarski nazdr, ampak stroj nam more zagotoviti obstanek. Razvoju naše industrije nasprotuje svojat, ki hoče radi momentanega oderuškega dobička, prepričati prijateljske gospodarske razmere z balkanskimi državami.

To niso samo besede in nazori, temveč dejstva, ki se dajo dokazati.

Med Avstrijo in Rumunijo so bile v letih 1875—1886 urejene trgovinske razmere. Takrat je Avstrija izvažala v Rumunijo za 140 milijonov levov blaga, to je skoraj polovico (48-6%) vsega uvoza v Rumunijo. Hvala našim egoističnim agrarcem se je leta 1886 prepovedal uvoz živine iz Rumunije, ki se je seveda revanžirala s tem, da je onemogočila uvoz industrijskih produktov iz Avstro-Ogrske. Od leta 1886 do 1890 je padel uvoz iz Avstrije na 60 milijonov ter je znašal komaj 13-4 odstotka vsega uvoza v Rumunijo. Leta 1894 se je obnovila trgovinska pogodba, naš izvoz se je zopet povzdignil, dokler ni nastala leta 1906 pod agrarnim vplivom zopet brezpogodbena stanja, katero bi zdaj agrarci radi raztegnili do konca dni.

S Srbijo smo bili leta 1903 gospodarsko sprijaznjeni. Takrat je znašal izvoz blaga iz Avstrije v Srbijo 35 milijonov. Leta 1907, ko smo imeli carinsko vojno, je padel na 25 milijonov in od tega časa pada neprenehoma. Nekdaj je Srbija dobivala 60 odstotkov svojega blaga iz Avstrije, do aneksije je padel naš izvoz na 36 odstotkov. Nasprotno pa se je izvoz Nemčije od 7 milijonov leta 1903 povzdignil na 20 milijonov, iz Anglije pa od 5 do 10 milijonov.

Taka je «slovenska» politika Šušersičeve garde! In tako se pospešujejo slovanski interesi s slovansko obstrukcijo! Če bi ljudstvo vedelo vse to, bi s poleni nagnalo klerikalne politične sleparje, kadar pridejo na deželo lagat in se bahat z uspehi, ki so jih dosegli za — žope graščakov.

PODLISTEK.

Lakota.

Konec.

Ko je bil spremljen ženo na kolodvor ter se je vrnil domov, požel je takoj kakšnega jedila. Resni mož se je nasmejal. Ta želja se je vzbudila gotovo le radi tega, ker se je namenil gladovati. To je bila neka povsem naravna reakcija. Kadar pozabi svoj namen, bode že boljše. Vendar se pa ni mogel iznebiti misli, da gladije. Neumnost! Opoldne je še jedel kakor vsaki dan. Torej se ne more biti gladen. Morda si tudi tatovi le domišljujejo, da se lačni? Eh, kaj bi se ukvarjal s takimi misli? Rajši pojde v kavarno. A spomni se, da nima denarja. Obrne se torej in premišluje, kaj bi storil. Nič mu ne ugaja. Brez namena hodi po trgu semtertja. Spomni se, da se mu je odpeljala družina. Druga leta je v takem slučaju vedno mislil na ženo in otroke. Letos pa ne more. Sam ne ve, kaj pravzaprav misli. H koncu postane nevoljen. Nič mu ne ugaja. Ovratnik se mu dozdeva preozek. Ako se mora na cesti komu izogniti, se razjezi ter pogleda nesrečneža srdito, kakor bi mu hotel prisoditi nekaj let ječe. Ko pogleda na uro, vidi da je hodil skoraj štiri ure brez namena, brez cilja in brez pravih misli okolo. Nameni se domov, hoteč kaj čitati. Prišedši v stanovanje, mu zopet ni nič všeč. Zopet bi rad kaj

jedel. Sedaj je pač menda res gladen. Čitati ne more, morda zato, ker je preveč truden. A kaj bi drugega delal? Nekaj časa se sprehaja po sobi potem pa sede v naslonjač. Jedij ni v hiši; sploh jesti noče, ker želi poznati glad. A piti mora. Napije se toraj vode. Čudno. Navadno ne more piti več vode, kakor malo čašo, danes je pa popil več velikih kozarcev. A sedaj mu je jako čudno v želodcu. Sedaj bi se rajše kaj jedel.

Da pozabi svoje misli, se vleže v postelj a dolgo ne more zaspati.

Ko se zjutraj zbudi, obleče se hitro ter odide v urad. Počuti se sicer slabega, a ker ima pri sodnji mnogo dela, pozabi na včerajšnje misli. A ko zapusti pisarno, se iste takoj povrnejo ter ga nadlegujejo še bolj, kakor včeraj. Dozdeva se mu, da se je pridružila težkim mislim še neka telesna bolelost. To prihaja gotovo iz želodca. To je menda že glad. Počuti se že jako slabo. Vsi udje ga bole, kakor bi bil prav močno pretepen. Čuti tudi, da mu je želodec prazen. Gredoč mimo neke gostilne, zadiše mu razne pečenke in instinktivno hoče stopiti v sobo. Spomni se, da nima denarja in da noče jesti. Pravzaprav — morda bi bil jedel v zlic svojemu namenu, ako bi le imel denarja. Dá, gotovo bi bil jedel. Kaj treba njemu gladovati? Njegov namen ni nič drugega, kakor nekaka neumna sentimentalnost. Ljudem v njegovem položaju ni treba trpeti lakote. A kaj naj stori? Najbolje bi

bilo, da si izposodi kje denarja. A kje? Nekaj znanec sicer ima, ki bi mu lahko posodil, a kaj naj jim poreče? — No, to ni mogoče, ker bi se osmesil. Pač — enega prijatelja ima, kateremu lahko vse pove. Napoti se torej v njegovo stanovanje, a zaman. Prijatelj je odpotoval. Kaj torej sedaj? Naj bi šel zopet lačen spat? Ne, ne! Sedaj že ve, kaj je glad. To je res jako neprijetno čustvo, hudo čustvo. Ni se čuditi, ako neizobražen človek, kadar je lačen, res kaj ukrade.

Vse ga že boli. Knjiga mu pride na misel, a takoj je prepričan, da danes ne more čitati. Sedaj nima druge misli, druge želje, kakor da se najé. Ude mu obhaja nekaka mrzlica. Ali je to nervoznost — ali glad? Čustva, ki ga navdajajo, so vedno bolj divja, živalska. Jest, jesti hoče! Hodeč po ulicah, opazi neko kavarno, v katero večkrat zahaja. Brez pomisleka stopi vanjo. Markér, ki ga pozna, mu prinese takoj kavo in kruh. Sodnik hitro poje in popije; rad bi bil jedel še več kruha, a sramoval se je zahtevati ga. Vzame častnik v roko, a tudi tega ne more čitati. Markérju pravi, da je pozabil denar doma. Pri teh besedah ga oblije rdečica. Potem odide domov. Truden je, da ga komaj noge nosijo. Prišedši domov, se vleže takoj v postelj. Dozdeva se mu, da je bolan. Oči ga pečejo, glava mu gori, vsi udje se mu tresejo. Dolgo ne more zaspati. Pomoči ga mučijo težke sanje. Ko se zbudi, mu je jed prva misel. Poišče

Socialna demokracija v Bosni in Hercegovini.

Izvirno poročilo «Rdečega Prapora».

Dalje.

V nedeljo, 27. junija popoldne je bila na vrtu mestne restavracije v Sarajevu sijajna socialno-demokratska manifestacija, kakršne sploh ne pomni glavno mesto Bosne: Ljudski shod pod milim nebom, ki je vsled udeležbe in vsled govorov ter razpoloženja mase nepozabljiv onim, ki so bili navzoči, pa tudi velepomemben za bodoči razvoj delavskega gibanja v anektiranih deželah. Sodrugo, ki se prišli od zunaj, se je zdelo skoraj nerazumljivo: Na štiristoč se je lahko cenila na ogromnem vrtu zbrana množica. V Sarajevu, v mestu, kjer socializem ne more biti star, kjer so doslej vse sile potlačevale delavsko gibanje.

Zborovanje je otvoril sodrug Stjepanović, jako dober pevski zbor je zapel pesem o delu, potem je dal predsednik sodrug Fatmer besedo češkemu poslancu in članu delegacij sodrugu

Anton Nömcu (Praga),

ki je izvajal: Sodrugi in sodruginje! Upam, da me boste razumeli, tudi če govorim z Vami češko in dobro socialno-demokratsko. Skupno hrepenenje po svobodi, bratstvu in enakosti nas močneje združuje, nego nas loči neenakost jezikov. Bosna in Hercegovina sta se daleč od tega, da bi bili evropski deželi. Ko smo prišli v Sarajevo, nas je najprej sprejela policija. Kaj se hoče doseči, če se zahteva pred zborovanjem besedilo govorov? Zdravo ni, če se hoče delavstvu v Bosni dokazati, da ne vživa toliko pravic kakor v Avstriji ali pa v Srbiji. Proti tem policijskim praktikam se bo že na pravem mestu odločno nastopilo. Napredka socializma ni ustavil ruski car, ne avstrijska birokracija, pa ga tudi bosenska policija ne ustavi. Kakor smo mi dosegli, da nas respektirajo, dosežete to tudi vi. Živila bosenska, živila mednarodna socialna demokracija! (Burno ploskanje.)

Dragiša Lapčević (Belgrad):

Kaj hoče socialna demokracija? Vse, česar nočejo naši nasprotniki. Narodu mora biti omogočeno, da se bavi z vsemi vprašanji, ki se ga tičejo. Odstrani naj se tiranija manjšin, svoj delež naj imamo v proizvodnji, pa tudi v užitkih. Pravijo, da hočemo revolucijo. Kaj se ni sedanji družabni red poročil iz revolucije? Kapitalizem nas je vzgojil za svoje grobarje in tako se ima njegova usoda izpolniti po vsem svetu: Naj pomislijo nasprotniki, da prihaja tudi v vojašnice dannadan tisoče proletarcev. (Viharno odobravanje.)

Ferdinand Skaret (Dunaj):

Ko smo se danes zjutraj pripeljali, smo se vprašali, če je Bosna in Hercegovina pridružena Avstriji ali Rusiji. Poskrbeli bodemo, da prenehajo ruske navade v tej deželi. Pred kratkim je tukaj privatna družba z Dunaja nastopala kot zastavnica črne internacionale; Luegerianci niso imeli nobene pravice, nastopati v imenu dunajskega ljudstva. Mi smo bili z vami edini, ko je bila meja med nami in edini bomo v svojih nadaljnjih bojih do zmage. (Hrupno pritrjevanje.)

zopet prijatelja, a njega se ni doma. Brzojavil bi rad ženi, naj mu pošlje denarja. A nima potrebne denarja za brzojav. V urad ne gre. Čuti, da ne more delati. Divje misli, ki so ga že včeraj obhajale, pojačijo se danes. Ljudi, katere sreča na ulici, gleda tako srpo, kakor bi bili vsi njegovi sovražniki. Nehote misli: oni so siti, a jaz sem lačen. Čuti, da bi v tem duševnem razpoloženju lahko ubil človeka. Njegove telesne bolečine so vedno večje. Posebno v želodcu in okoli srca ga vse boli. In vsi udje so mu slabi. Misli so mu nejasne. Rad bi nekaj storil, a ne ve, kaj. Vonj jedil iz gostiln ga neizrečeno draži. Kadar zadisi pečenka, bi najraje razbijal in ubijal. Da bi se izognil temu, odide iz mesta. A tudi v gozdu nima miru. V goščavi najde neke drnule in jih pozoblje. Sedaj občuti še bolj glad ter se nameni nazaj v mesto. Jesti mora, naj se zgodi, kar hoče. Spomni se, da ima uro in verigo, katero bi lahko zastavil. A ko pride v mesto, vidi, da je zastavnica zaprta. Neko grezno, obupno čuvstvo se ga polasti. Rad bi jokal, a obenem ubijal. V tem trenutku sovraži celo človeško družbo ter jo v srcu divje proklinja. Kar opazi pred neko prodajalnico venec klobas. Ne da bi kaj mislil, odtrga eno in je začne kar na ulici jesti. — V tem hipu položi stražnik roko na njegovo ramo.

Vilim Bukšeg (Zagreb):

Na vprašanje današnjega dnevnega reda: Kaj hočemo? — lahko odgovorimo z bosenskimi razmerami. Policajnemu absolutizmu ima slediti konstitucija reakcije, ki bi dajala vso moč begom in agam. Če zadnje vojne homatije niso končale s prelivanjem krvi, ne smemo pozabiti, da se vlastodržci bolj boje notranjega nego zunanega sovražnika. Državna sila se postavlja na stran izkoriščevalcev. V imenu hrvatskih sodrugov vam želim, da dosežete moč, ki je pogoj pravice. (Burno odobravanje.)

Emanuel Buchinger (Budimpešta):

Na vprašanje «Kaj hočemo» ima ogrski socialni demokrat enostaven odgovor: Vse, česar ni, in ničesar, kar je na Ogrskem. Na Ogrskem imamo splošno moritev ljudskih mas, umirajočih od glada, dočim si brezobrazna gentry polni blagajne. Toda socialna demokracija je skala, ob kateri se razbijejo vsi navali reakcije (Ploskanje in pritrjevanje.)

Etbin Kristan (Ljubljana):

Naši nasprotniki imajo mnogo odgovorov, če jih kdo vpraša, kaj hoče socialna demokracija: Ljudstvu hočemo vzeti boga, uničiti vero, prodati narod, poteptati domovino, odpraviti vse človeške ideale, napraviti iz celega sveta kasarno i. t. d. V tej deželi je pa še posebno razširjeno mnenje, da je socialna demokracija nekakšna tajna družba, ki se shaja v podzemeljskih kletih na skrivnostne sestanke, kjer kuje bogve kakšne pošastne načrte in dobriani kar trepečejo, misleči, da bodo socialisti vzlic vsej paznosti policije naenkrat obrnili topove iz utrdeb na Sarajevo ter vprizorili strahovito klanje. In vendar niso socialni demokratje kar nič hudobni ljudje ter nočejo prav nič drugega kakor živeti. Seveda ne vegetirajo, ne «biti na svetu» kakor stroji in avtomati, temveč živeti v pravem zmislu. In križ je le ta, da nasprotniki delavstvu ne privoščijo življenja, pa tako silijo proletarce, da si z bojem pridobe vse, kar je za življenje potrebno. Seveda pride v tem boju včasih do živega, toda nasprotniki nimajo pravice pritoževati se radi naših bojnih metod. V svoji deželi ste imeli stokrat priliko opazovati, kako se bojujejo oni in koliko viteštva smete pričakovati od buržoazije. Za nas boj ni sport, ampak iz resničnih razmer izvirajoča nujna potreba. Pravijo, da je socialna demokracija nevarna idealom, ker se bojujemo samo za želodec. Toda ves svet ve, kako imenitno znajo kapitalisti skrbeti za želodec in razlika je le ta, da si ga oni polnijo, pa ne govorijo o njem, mi pa priznamo, da je rešitev gospodarskih vprašanj in zagotovljenje materialnega življenja prvi pogoj za idealno delo in za povzdigo kulture, za katero smo se vedno bojevali in bomo bojevali, dokler ne zmagamo! (Viharno odobravanje.)

Pevci so zapeli maršeljezo, sodrug Ravšer je izpregovoril nekoliko navdušenih zaključnih besed in impozantni shod se je končal.

Zemljedelska visoka šola na Dunaju.

Poslanica akad. društva «Kras» slovenskim abiturijentom. Konec.

Naj torej sklenemo! Zemljedelske stroke so vse tri slov. mladini z lepo bodočnostjo na stečaj odprte. Treba je le, da se jih loti s potrebno resnostjo in energijo. Svetujemo pa bodočim kolegom, da si dobro ogledajo program, ki sledi tem skromnim vrsticam, in da se zavedajo dejstva, da gredo studirat tehnične stroke.

Pripetilo se je že, da je prišel Slovenec radi tega studirat zemljedelstvo, ker je čital v programu «zemljed. vis. šole», da se dobi dosti podpor od poljedelskega ministrstva. Ljudi, ki ne čutijo poklica za te stroke, ne vabimo!

S to poslanico pa tudi vabimo slovenske svobodomiselnih abiturijentov v naše društvo «Kras», ki se kljub temu, da se ga naša domovina zelo poredkoma spominja, v zadnjem času lepo razvija. Društvo ima že lepo strokovno knjižnico, kot poseben napredek pa omenimo, da se je preselilo s Hrvati in Srbi v skupen lokal, kjer si je ustanovilo tudi lepo čitalnico. Podajamo tu seznamek predmetov vseh treh strok.

Gozdarska stroka.

Visja matematika, fizika in mehanika, splošna kemija, splošna in specijalna botanika, mineralogija, geologija, petrografija, nižja geodezija, nacionalna ekonomija, gozdarsko stavbeno inženirstvo, civilno

pravo, nasajevanje gozdov, izkoriščanje gozdov, gozdno varstvo, ureditev gozdarskega prometa, računstvo gozdnih vrednosti, vremenoznanstvo, rastlinska patologija, deskriptivna geometrija, stavbena mehanika, nauk o gozdnih tleh, gozdarska kemična tehnologija, splošno stavbenstvo, splošno strojništvo, lesno trgovstvo, zagrajevanje hudournikov, načrtno in terensko risanje, konstrukcijske in praktične vaje k posameznim predmetom.

Poljedelska stroka.

Splošna in agrikulturna kemija, splošna in specijalna botanika, mineralogija in petrografija, geologija, anatomija in fiziologija domačih živalij, nacionalna ekonomija, živinoreja, mlekarstvo, splošna in specijalna rastlinska produkcija, splošno in poljedelsko strojno stavbenstvo, civilno pravo, upravno pravo, poljedelsko-kemična tehnologija, splošno in poljedelsko prometoslovje, fizika in mehanika, nižja geodezija, vremenoznanstvo, rastlinska patologija, sadjarstvo in vinarstvo, nauk o škodljivih žuželkah, trgovstvo, kvalitativna in kvantitativna kemična analiza, splošno in specijelno stavbenstvo, konstrukcijske in praktične vaje k posameznim predmetom.

Kulturno-tehnična stroka.

Visja matematika, visja in nižja geodezija, geologija in petrografija, mineralogija, splošna in specijalna botanika, splošna in specijalna kemija, fizika in mehanika, nacionalna ekonomija, kulturno-tehnično vodno stavbenstvo, kulturno-tehnično strojno stavbenstvo, hidravlika in stavbena mehanika, upravno in civilno pravo, zemeljsko-, cestno- in mostno stavbenstvo, vremenoznanstvo, splošno in specijelno stavbiteljstvo, splošna in specijalna rastlinska produkcija, zagrajevanje hudournikov, elektrotehnika, agrarne operacije in katastrstvo, polični in pravni odnosi, izboljševanje, kvalitativna kemija, načrtno in terensko risanje, deskriptivna geometrija, splošno poljedelsko prometoslovje, konstrukcijske in praktične vaje k posameznim predmetom.

Razen teh predmetov se vsak zemljedelec lahko vpiše v sledeče: bakteriologija, zoologija, agrarna in gozdna statistika, čebelarstvo, svilarstvo, ribarstvo, lovstvo, agrarno in finančno pravo, zadrugništvo in živnozdravstvo.

Iz nekaterih teh predmetov se morajo delati posamezni izpiti (kolakviji), ako se hoče biti pripuščen k državnemu izpitu. Pripomniti moramo še dalje, da je za II. zemljedelski izpit predpisan praktikum med velikonočnimi počitnicami drugega študijskega leta.

Vsa pojasnila dajejo med počitnicami rade volje: Dragotin Gustinčič, kulturni tehnik, Matenja vas pri Postojni; Vojko Koprivnik, gozd. tehnik, Maribor, vila 111; Savo Bratina, gozd. tehnik, Bovec, Gorisko; Vatroslav Kraut, gozd. tehnik, Bistrica p. Šmihel pri Pliberku, Korosko.

Za akad. društvo slov. agronomov «Kras»:

Vojko Koprivnik
t.č. 1. odpredsednik.

Savo Bratina
t.č. tajnik.

Politični odsevi.

* **Obstrukcionistična lojalnost** je prišla v veliko zadrego, v svojem mišljenju neodvisen človek se pa lahko imenitno zabava, če opazuje, kako se zvijajo komedianti, ki bi bili radi zvestovdani črnorumeni podložniki in krvoradikalni opozicionalci obenem. Na slavnosti ob otvoritvi turške železnice je dejal cesar v razgovoru z zborničnim predsednikom Pattaieom, da bi bil škandal, če bi se z obstrukcijo preprečilo parlamentarno delo. Naše mnenje se v tem vprašanju popolnoma strinja z vladarjem; da, že dosedanja obstrukcija je nesramen škandal. Toda na naše mnenje ne vplivajo cesarjeve besede; mi bi smatrali početje agrarno-klerikalne klike tudi tedaj za neopravičljiv škandal, če bi bil naš nazor popolnoma osamljen. Drugače je pa z gospodo, ki glumi vlogo revolucionarnih bojevnikov, ki pa v svojem življenju ni pazila na noben pojav tako pozorno kakor na veter, ki piha v visokih krogih. Generalissimus obstrukcije je gospod Šušteršič, ki že v svoji zunanosti, s hojo, z govorom, z vsako gesto tako strogo posnema korektnega dvorjanika, kakor da bi bil vzgojen med najvišjo aristokracijo. In vse njegovo stremljenje gre v višave. Vsak otrok ve, da je ministrski sedež njegov cilj in vsak njegov korak je preračunjen z ozirom na ta smoter. A naenkrat pride iz cesarjevih ust besedica «škandal». Kakor gorka zaušnica! In kakor kamen, ob katerem se človek lahko izpodtakne, ko se prsti že skoraj dotikajo ministrske listnice. Hudo je to. Na svetu ni izlepa dobiti tako «lojalnih», «patriotičnih» ljudi kakor naši klerikalci. Beseda iz cesarskih ust mora biti

absolutno merodajna. A glej — ta beseda imenuje klerikalno početje škandal. Leta in leta se glasuje za vse rekrute, za vse kanone, za vsako barko; leta in leta se „vpoštevajo visoki državni interesi“; in konec je — „škandal!“ . . . Hudo je; najboljši apetit se lahko izgubi ob taki kritiki, ki zapira sapo monarhistični duši. Toda končno ostane vendar še tolažba: Če je Košut Ferencz lahko postal minister, tedaj . . .

* **Odgoditev ogrske krize** bi vse madžarske stranke rade porabile, da bi ž njo nekako dokazale svojo „zmago“. Toliko je res, da je krona za trenotek popustila vladi. Gospodje ministri so izjavili, da morejo le tedaj voditi vladne posle dalje, če jih krona zopet formalno poveri. Logike ni v tem sklepu toliko, kolikor je črnega za nohtom, zakaj Wekerlova vlada je pač vložila demisijo, ni pa še odstopila. Wekerle, Košut, Andrassy e tutti quanti so še ministri in zahtevati, da se ministri imenujejo za ministre, je vendar čudno. V drugem oziru pa ne pomeni zavlačenje krize za nikogar dobička, izvzemši ministre, ki bodo še do jeseni dobivali popolne gaže. Samo spletkarjenje se bo nadaljevalo in stroške intrig bo plačevalo ljudstvo.

* **Hrvatski poslanec Erazem Barčić**, starostni predsednik hrvatskega sabora, ki je bil odgojen, preden se je moglo izvoliti predsedništvo, je brzojavno naprosil cesarja za sklicanje hrvatskega sabora, da more sklepati o kršenju imunitete poslanca Novosela.

* **Protiv sprojemu krvavega carja**, Hribarjevega vladarskega vzora, je angleška socialno-demokratska stranka sprejela sledečo resolucijo: „Socialno-demokratska stranka se odločno izreka zoper to, da bi se pripravil ruskem carju ob njegovem prihodu na Angleško državen sprejem. Kot despota ruskega naroda se je osebno identificiral z najhujšimi hudodelstvi, storjenimi nad njegovimi najplemenitejšimi podložniki, a mučenje ter okrutnosti, ki so se vršile pred vsakim usmrčenjem, je dovolil in priporočal. Stranka zahteva, da tisti, ki priporočajo vabilo s krvjo oškropljenega monarha, vprašajo narod in da skličejo v ta namen shode po vsem Angleškem, katerim naj se predlože resolucije o carjevem obisku“. — Dne 25. julija hoče vse politično organizirano delavstvo prirediti veliko demonstracijo na Trafalgar Square proti carjevemu posetu.

* **V tifiški guberniji na Ruskem** so nastali kmetijski nemiri. Kmetstvo prebivalstvo se punta, ker primanjkuje hrane. Zadnji čas se ponavljajo slučajji, da kmetje ubijajo graščake, zlasti v obmejnih okrožjih. Moskovski namestnik grof Voroncov-Daškov je izdelal obsežen program za agrarne reforme na Kavkazu ter ga je predložil ruski vladi. Pravijo, da je vlada vsled nemirov sklenila, izvršiti ta program.

Svoje naročnike prosimo, da odpošljejo takoj naročnino za „Rdeči Prapor“.

Kako je lep vojaški stan . . .

Spominjam se na svoja otroška in deška leta, ko smo se še igrali vojake. Koj po šoli smo tekali na igrališče ali iz mesta razdelili se v dva „sovražna“ tabora, izvolili si vsak svojega poveljnika, napravili „bojni“ načrt in kmalu se je pričela med nami vojna „na življenje in smrt“. Ko smo se naveličali ali ko je ena stranka „zmagala“, smo odšli domov. Med potjo smo se navadno pričekali radi svojih „hrabrih“ činov, bojnega poguma i. t. d. Naša mlada srca so gorela za vojake. Bleščeča uniforma oficirja in njegova „bridka“ sablja nas je vedno navduševala, da ne govorim o vojaških paradah. Tu smo bili vedno prvi na mestu, in najbolje se je bahal tisti, ki je največ videl in največ vedel pripovedovati o — paradi . . .

Otroška in deška leta so davno minula. Nastopila je mladeniška in za njo moška doba. Mladi duh se je razvil in nekega lepega dne se je v možganih zasvetilo. Tudi oči so se odprle v onem trenutku, ko so začele gledati izza ozkih mej naše slovenske zemlje. In sedaj gledam nazaj in se smehljam svojemu mlademu navdušenju — za lepi vojaški stan. Tudi razumem popolnoma tisto navdušenje.

Čisto naravnim potom je prevzela mene in druge mlade duše. Vsa naša vzgoja in ves milje, v katerem smo živeli, nam je vcepljal sveto spoštovanje in neznanski rešpekt pred vojaškim stanom. V šoli so nam naši Lanovci z zanosom razlagali dannadan vojaške zgodbe, slavne zmage in hrabre čine vojskovodij in vojakov, šolske knjige in knjižnice so polne tistih storij, kar mr-goli v njih vitezov, kraljevičev, vladarjev. Tudi

izven šole smo prihajali dannadan v dotiko s tem militarističnim duhom. Če je prišel domači fant od vojakov na dopust, je vsem posebno mladini strašno imponiral. Pa se je znal po navadi tudi postaviti, da je bilo kaj! Poslušati dogodbe z njegovega vojaškega življenja (ki si jih je izvržčine izmislil) je bilo nam dečakom prava slast. In domači nabori, tu je vsak fant, ki je dobil listek, že pravi junak. In te puščjci in to petje in pitje — tolika sleparska poezija ne zgreši svojega vpliva na male in — velike otročaje.

Tretji, glede na važnost prvi činitelj v naši vzgoji, t. j. cerkev in duhovčina, vplivata v enakem zmislu. Molitve naše, cerkvena azistenca pri naših vojaških slavnostih, to vse daje višjo sankcijo militarizmu, in otročji duh se klanja v prahu pred njim . . .

Ta otročji duh niti ne občuti, niti se prav ne zaveda one propasti, ki zéva med raznimi nauki ene in iste edino izveličavne katoliške cerkve.

Ne čudim se svojemu mlademu navdušenju za vojake, tudi ne zamerim tega čuvstva še nezavedeni masi. Preklinjam pa tiste, ki maso zavajajo, ki jo držijo z vso silo v temi in ji nočejo odpreti oči. Kako je pač enostaven le-ta pomislek: ako nas cerkev uči prav, ko pravi „ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe“ in dalje „ne ubijaj“ — tedaj je nemogoče, da bi bilo prav, če nam ista cerkev po drugi strani blagoslavlja smrtonosno orožje. Katera je resnica? Česa naj se držimo? Če bi se priprosti človek z zdravim razumom malo več pozastavil ob tem kričecem nasprotju, bi moral priti do spoznanja, da oboje ne more biti resnica, da je eno ali drugo laž.

Klerikalizem ni sam, ki vzdržuje pri nas militarističen duh. Pomaga mu verno tudi naše naprednjaštvo, naš liberalni svet. Razlikuje se mogoče samo nekoliko v barvi, v bistvu sta enaka. Klerikalci je še bolj pristen in odkrit in kaže odkrito svoje črnožolto mišljenje, liberalci pa si ga je lepo belo-modro-rdeče pobarval. Ti ubogo naprednjaštvo! Kako je slišimo vpiti proti vladi, birokratizmu, klerikalizmu, militarizmu, a ko pride prava prilika, da bi pokazalo barvo, pa se lepo potuhne in skrije svojo zadrego za belo-modro-rdečo bandero. Izza te bandere pa kaže figo vsem, češ, pa me dajte sedaj, če se me upate. To potuhnenost liberalizma vidimo tudi v njegovem protifarštvu. Zaničuje klerikalnega farja in pljuje nanj, a nosi debele sveče za „liberalnim“ farjem . . .

Napisal sem gornje vrste v spominu na parade od 22. junija. Naše klerikalno in liberalno časopisje je bilo polno poročil o slavnostnih pripravah in vojaških paradah, ki so se imele vršiti tega dne. Pred sto leti je bila namreč bitka pri Aspernu, kjer je avstrijska vojska prvič premagala Napoleona. In tu so menda tudi mnogi Slovenci prelili svojo hrabro kri za domovino. Vse to je treba pač dostojno počastiti s trobojnico in — sveto mašo. V tem zmislu so pisali meščanski časopisi in naša županstva, klerikalna in liberalna, so prav tako apelirala na lojalnost zvestih državljanov. Kaka hinavščina — posebno na liberalni strani. Pred sto leti pač še ni bilo Slovencev v sedanjem pomenu in kakor čitamo v zgodovini, naši fantje niso nič kaj radi šli prelivat kri za — domovino. Kar so jih polovili beriči, te so pobrali in vtaknili hočeš nočeš v vojaško suknjo. Za to pač ni potreba trobojnic . . .

In vendar jih je bilo treba, vendar so plapolale po slovenskih trgih in vaseh, dolge in široke slovenske trobojnice. In svete maše so se pele tisti dan, velike slavnostne maše. Duhovščina je molila zahvalne molitve Onemu, ki je dovolil, da so tisoči pobijali tisoče, in nam naklonil izredno milost, da je padlo nekaj več Francozov nego Avstrijcev. To je dogodek, vreden sijajne proslave. Ni je manjkalo. Vojaštvo, uradništvo v polni paradi, učiteljstvo s šolskimi otroci, meščanstvo v prazničnih oblekah — vse je hitelo v božji hram, zahvalit se Najvišjemu za milost, ono izredno milost . . . In po končani molitvi se je ta slavnostna družba v slovesnem razpoloženju razlila po ulicah, vojaške godbe so zaigrale korračnice, narodni gasilci v svetlih čeladah so trobentali za njimi, in cela pisana nenarodna in narodna družba je pela slavnostno pesem, ah!:

. . . kako je lep vojaški stan. X. Y.

Sodrugom v Trstu in na Primorskem.

Dogovorno z izvrševalnim odborom je tržaški politični odbor sklenil, ustaviti izdajanje «Delavskega Lista» z začetkom drugega polletja. Odjemalci «Delavskega Lista» dobe namesto tega četrtkovo številko «Rdečega Prapora», ki se že danes razpošlje vsem naročnikom. O posameznostih ima še sklepati goriška deželna konferenca in izvrševalni odbor, pa naznanimo cenjenim odjemalcem prihodnjič, kar bo še treba.

Domače vesti.

— **Naši klerikalci** operirajo v politiki v dvojni smeri: V državnem zboru ovirajo delovanje parlamenta, doma se pa postavljajo kot velikanski Slovenci in razkrinkujejo vsakovrstna narodna izdajstva. V politični hinavščini so torej dosegli že najvišjo stopnjo. S frazami ne more biti nihče bolj «slovanski» kakor Šušteršičevi črnuhi; v stvari ne more biti nihče večji izdajalec slovanstva kakor črni Šušteršičevci, ki s svojo hudodelsko obstrukcijo ovirajo vsako Slovanom koristno gospodarsko politiko. Če ne bi bile posledice te lumparije tako drage za ljudstvo, bi se bilo treba pravzaprav od srca veseliti, da se narodnjakarstvo tako razkrinkuje. Kadar se bodo jezuitski hujskači zopet zgražali nad zvezami z Nemci pa si trkali na svoje «slovanske» prsi, se jim bo lahko povedalo, kako infamno so ovirali sporazum s slovansko Srbijo in utrjevali germanistično zunanjo politiko, kako so podraževali slovenskemu ljudstvu kruh, kako so onemogočali razvoj industrije med Slovenci, le zato, da si nekoliko brezdušnih oderuhov lahko zavaruje nekrščanske profite na račun najsiromašnejšega ljudstva. Škoda je le, da je ilustracija tako draga, predraga zlasti zato, ker nam ne pove nič novega. V narodnost klerikalne svojati nismo verjeli nikdar, kakor ne v narodnost liberalnih advokatov in drugih kupčevalcev. Ampak če od tega procesa ne more biti drugega dobička, bodi vsaj ta, da se strga hinavcem krinka z obraza. Kdor pomaga, da se to zgodi, stori zaslužno delo.

— **Turško železnice** so v pondeljek izročili prometu z vsemi slavnostmi, ki so ob takih prilikah v navadi. Lokomotiva je bila okrašena, videle so se bleščeče uniforme, korektni fraki, godbe so igrale, šopki so se izročali in govorili so se slavnostni govori. Banketiralo se je in pilo — skratka, bilo je slovesno. In v govorih se je naglašalo vse kar je bilo zanimivo: Kako visoko se vzpenja železnica, koliko ton zemlje in kamenja se je spravilo iz tunela, koliko dinamita se je porabilo i. t. d. i. t. d. Le enega ni omenil živ krst, enega, brez katerega se ne bi bilo nikdar moglo dovršiti velikanskega dela, enega, ki je dal svojo varnost, svoje zdravje, svojo kri, svoje življenje za delo, ki bo koristilo vsemu človeštvu, a njemu samemu najmanj. Za vsakega je bila kakšna beseda, o delavstvu se nihče ni zmenil! Nihče se ni spomnil onih tisoč in tisoč delavcev, ki morajo iti zdaj, ko so končali svojo nalogo, s skrbjo in brigo s trebuhom za kruhom, nihče ni imel besedice za tistih sto in sto delavcev, ki so ostali na tujih pokopališčih, žrtve nezgod, epidemij, nezadostnih varstvenih priprav, pomanjkljivih higieničnih uredob, žrtve brezbriznosti kapitalistične družbe za blaginjo delavstva. S tem je žalostno, a karakteristično označena vloga, ki jo ima delavstvo v kapitalistični družbi: Delavstvo vstvarja bogastvo, pa mora stradati; delavstvo žrtvuje zdravje in življenje, pa mu nihče ne priznava žrtev. S svojim delom pomaga človeštvu navzgor, a v zahvalo ga pehajo navzdol in v temo. Ampak prišel bo dan, ko bo delavstvo samo izpregovorilo — — —

— **Olepševalno društvo v Rožni dolini** pri Ljubljani priredi vrtno veselico, ki se bo vršila v nedeljo, dne 11. julija 1909 v revstarciji «Rožna dolina».

Zadnje vesti.

Državni zbor.

Dunaj, 7. julija. Doslej se nadaljuje obstrukcija, duhomorna in duševno prazna, med tem pa se nadaljuje pogajanje z obstrukcionisti, ne z velikim upanjem, ampak že skoraj s prepričanjem, da se jutri zbornica odgodi. Slovenski klerikalci igrajo sploh neodkritosrčno igro. Na oni strani se pogajajo radi opustitve obstrukcije, na drugi pa spletkarijo in iščejo novih čet za obstrukcijo. Danes se že raznašajo glasovi, da se misli tudi poljska ljudska stranka, pri kateri agitira zlasti Stapiński z velikansko vnemo, pridružiti obstrukciji, češ, da bi pooblastilni zakon najbolj «škodoval» Galiciji. Polagoma se položaj vsaj toliko jasni, da morajo obstrukcionisti priznavati pravi namen svojega protiljudskega početja; vse fraze o opoziciji proti vladi, o narodnih interesih i. t. d. padajo v prah, od vsega ne vstaja nič drugega kakor agrarno oderuški namen, preprečenje trgovinskih pogodb, podraževanja kruha in mesa.

Včeraj so bila pogajanja pri podpredsedniku Zazvorki, kjer so od vlade zopet posredovali Bráf, Začek in Weißkirchner. Od českih agrarcev so bilj navzoči načelnik Udržal in bivši

minister Prašek ter Stanek, od slovenskih klerikalcev Krek in Šušteršič. O rezultatu se ne ve še nič drugega kakor da se češki agrarci nekoliko bolj nagibljejo k miru. Razven materialnih zahtev s podporo agrarizma, o katerih smo že poročali, zahtevajo tudi ustanovitev samostalne češke visoke šole za živinozdravilstvo v Pragi. Jutri se ima pogajanje nadaljevati.

Zbornica je imela včeraj dve seji. Prvo je izpolnila obstrukcija, na drugi so se volili člani v delegacijo.

Prva seja seja se je pričela ob četrtna enajst dopoldne. Rusinski poslanci so vložili 6 nujnih predlogov. Poseben nujni predlog je vložil Kurylowicz o državnih podporah za poljedelske organizacije v vzhodni Galiciji. Potem se je nadaljevala »razprava« o Metelkovem nujnem predlogu o manjšinskih šolah.

Koroški poslanec Grafenauer, ki je svoj čas vskočil iz Hribarjevega kluba v Sušteršičev, je govoril skoraj do pol treh. Kar je govoril 4 ure, bi bil lahko vse povedal v petnajstih minutah. Potem je Hubka govoril češko; tudi njegov edini namen je bil obstrukcija. Potem se je seja zaključila.

Druga seja je bila namenjena samo volitvam v delegacije in se je začela ob 5. popoldne. Izvršila se je brez posebnih intermedecov, samo slovenski klerikalci s Štajerskega so doživeli presečenjenje, vsled česar jim je prekipel lonček. Kakor je znano, se volijo delegati po deželah. Za Štajersko so se bili slovenski klerikalci dogovarjali z nemškimi krščanskimi socialci in z nemškimi liberalci, najprej da bi volili Benkoviča, potem pa, ker ga nihče ne mara, Korošca. Ko je pa prišlo do volitve, ni bil izvoljen ne prvi, ne drugi, temveč — Ploj. Slovenski klerikalci so bili besni in so se sli pritoževati k Luegerju.

Od socialnih demokratov so bili izvoljeni v delegacije:

- za Niže Avstrijsko Seitz;
- za Češko Nömeš in dr. Renner;
- za Moravsko Tomašek;
- za Trst Pittoni.

Torej bo letos pet socialnih demokratov v delegaciji, dočim so bili lani štirje. Seveda je tudi to še zelo krivično z ozirom na to, da imajo socialni demokratje v zbornici 88 poslancev.

Dunaj, 8. julija. Na včerajšnji seji se je nadaljevala debata o nujnem predlogu poslanca Metelke. Govorili so Korošec, Velich, Gostinčar. Potem se je debata zaključila in sta bila za generalna govornika izvoljena dr. Kunicki (za), Hyrš (proti). S tem se je prekinila debata.

Predsednik imunitetnega odseka Slama je naznanil, da policisti in deželnozborski poslanci, ki so bili povabljeni, da bi jih odsek zaslišal v imunitetni zadevi poslancev Beera in Wutschela niso prišli, ker je to preprečil minister za notranje zadeve baron Haerdtl. Poslanec Slama je pričital dotično Haertlovo pismo, v katerem zviija stvar tako, kakor bi bili državni organi, ki so pod službeno prisego izpovedali pred svojimi predpostavljanimi, imeli biti v odseku zaslišani kot obdolženci. To pismo je vzbudilo pri socialnih demokratih silno ogorčenje. Poslanec Slama naznanja, da odsek proti temu ravnanju odločno protestira in vpraša predsednika, kaj misli ukreniti za varstvo pravic parlamenta in njegovih odsekov. Slamovemu vprašanju sledi burno odobravanje ter hrupni, dolgotrajni klici: Abcug Haerdtl! Ven z njim! Policajni minister!

Predsednik Pattai odgovarja, da je šel takoj po sklepu odseka k ministrskemu predsedniku in k notranjemu ministru, da jima naznani sklep. Potem razlaga ministrove nazore in opozarja, da ima odsek pravico, pozvati ministra na svojo sejo.

Posl. Seitz: Kaj, gospod predsednik, storite, da varujete pravico in ugled zbornice? To je vaša dolžnost!

Socialni demokratje so nato ogorčeno demonstrirali proti Haerdtlu, ki je prišel v tako zadrego, da je zapustil zbornico. Hrup je trajal še dolgo, ko so bili ministri že zunaj.

Delegacije. Dunaj, 7. julija. Iz posameznih dežel so bili v avstrijsko delegacijo izvoljeni: Kranjsko dr. Šušteršič; Štajersko Ploj, Schoisswohl; Koroško Dobernig; Gorisko Bugatto; Trst Pittoni; Istra Laginja; Dalmacija Baljak; Češko Kramar, Masaryk, Udržal, Zazvorka, Klofač, Nömeš, Pacher, Nitsche, Grössl, Renner; Galicija German, Glombinski, Kozłowski, Petelenc, Stapinski, Zygulinski; Niže Avstrijsko Axmann, Rudolf Grubar, Seitz; Gornje Avstrijsko Schlegal, Waldl; Salcbursko Heilmayer; Bukovina Simionovici; Moravsko Lecher, Teltšik, Šilinger, Tomašek; Šlezijo Herzmansky; Tirolsko Delugan, Stumpf; Predarlško Loser.

Parlamentarni položaj. Dunaj, 8. julija. Jutri se ima odločiti usoda parlamenta. Vlada in njene stranke so izdelale nekako izjavo, ki bi se imela smatrati za kompromisno formulo. V tej izjavi se pravi, da noče vlada nobene meščanske stranke izključiti od sodelovanja pri državnih nalogah (torej po priliki toliko, kakor da pridejo tudi sedanje opozicionalne stranke lahko v vlado); po tem se razglša narodna nepristranost vlade in obljubuje sklicanje češkega deželnega zbora.

Ta izjava je zdaj izročena obstrukcionistom, da se posvetujejo o njej in se tolmači tako, da se v jeseni rekonstruira vlada ter pridejo tudi Jugoslovani v ministruvo. V justičnem odseku je minister Hochenburger zagovarjal izpremembe, ki jih je gosposka zbornica sklenila glede na zakon o izvrševanju kazni (lex Offener). Odsek je proti Hochenburgerju sklenil, da se ne sprejmejo te izpremembe.

Imunitetni odsek. Dunaj, 7. julija. Imunitetni odsek, ki ima preiskati, če se je kršila imuniteta poslancev Beera in Wutschla, ko ju je policija aretirala, je sklenil zaslišati deželnozborskega poslanca Severa ter dva policijska komisarja in pet stražarjev. Vsled tega je nastalo nesoglasje z vlado, ki se postavlja na stališče, da odsek ne more zaslišavati državnih organov. Odsek vztraja na svojem stališču.

Državnozbornski odsek. Dunaj, 7. julija. Narodno-gospodarski odsek je pod predsedstvom dr. Ellenboga sprejel zakon o delavnem času v trgovinah z izpremembami, ki jih je bila sklenila gosposka zbornica. Schrammel je izjavil, da sprejmo socialni demokratje izpremembe le zato, da se ne zavleče reforma, da pa odklanjajo predlog poslanca Czecha, s katerim bi se zakon še poslabšal. Odsek je potem odklonil Czechov predlog. Nadalje se je odsek bavil z vladno predlogo o ureditvi petrolejske industrije. Sodr. dr. Diamand je svaril vlado, naj ne skuša metati petrolejskim kapitalistom darila na račun prebivalstva v njih bisago.

V poljedelskem odseku je Povše predložil nov zakonski načrt, po katerem se ima ustanoviti fond za agrarne namene, v katerega bi se od 1. 1910 do 1918 vsako leto vplačalo 6 milijonov kron in sicer milijon na leto za porabo živine, pet milijonov, ki se imajo razdeliti na posamezne dežele, pa za pospeševanje živinoreje in izvoza živine.

Nastić, Zagreb, 8. julija. Nastić je jutri pozvan pred sodišče. Zaslišavan bo pet do šest dni.

Perzija. Teheran, 7. julija. V Perziji je od dneodne večja zmeda. Endžumien (lokalni parlament) zahteva zase pravico, da sme imenovati ministre in guvernerje, da se mu izroče vsi arzenali, da se razoroži vse razven Fidajisev in da ostane v Teheranu četa Bajtjarov za varstvo konstitucije. V Teheranu se opaža gibanje proti Armencem; armenski nadškof je prosil rusko poslanstvo za varstvo. Finančni minister Kavnan ed Dauleh ter bivši ministrski predsednik Mužir es Sultanej sta razobesila turške zastave in se imenujeta turška podanika. Iz dežele prihajajo nove vesti o bojih. Po zadnjem poročilu je 6000 revolucionarjev premagalo kozake.

Socialni pregled.

Gibanje tržaških klesarjev. Pretečeni ponedeljek v Delavskem domu v Trstu zbrani tržaški klesarji so sklenili vložiti delodajalcem spomenico s sledečimi zahtevami: Minimalna dnevna plača naj bo 5 kron, sedanje mezde naj se povišajo za 15 odstotkov. — Delo, ki se ima izvršiti za mesto Trst in okolico, se ne sme v nobenem slučaju in pod nobenimi pogoji daji v izvršitev izven Trsta in okolice. To bi se smelo narediti samo potom dogovora z odborom organizacije klesarskih delavcev v Trstu. — Pri najemanju delavcev naj se delovodje prisilijo, da se obračajo samo do posredovalnice dela, ki so jo ustanovili klesarski delavci in ki ima svoj sedež v Delavskem domu. V to svrhu naj se sestavi, dogovorno med delavci in delodajalci poseben opravilnik. — Dolodajalci naj se obvežejo, da v svojih delavnicah ne bodo ne najemali ne trpeli neorganiziranih delavcev. — Izvoli naj se izmed delavcev in delodajalcev posebna komisija, kateri naj se doda še obrtni nadzornik. Ta komisija naj ukrene potem vse potrebno, da bo v delavnicah zdrave in življenje delavcev zavarovano. — Delodajalci naj uredijo posebne prostore, kjer bodo delavci hranili obleko. — Delavcem, ki delajo izven delavnice, naj se zviša mezda za 20%. — Starim delavcem, ki so prisiljeni delati na akord, naj se dogovorno med delodajalcem in zaupnikom delavcev, določi cena tedenskega dela. — Da ne bo mogoče napačno tolmačiti zahteve v tej spomenici, naj se izvoli poseben odbor iz delavcev in delodajalcev, ki bo posloval na podlagi posebnih deloob opravilnika, ki naj se v to svrhu sestavi tudi dogovorno med delavci in delodajalci.

Sedanja pogodba med delavci in delodajalci naj se izpopolni tako: Mezda naj se računa dnevno; — delavni čas ne sme prekoračiti 9 ur na dan; — medtedenski prazniki naj se odpravijo; — izredne ure naj se plačajo po 50% in več; — delavnik ob nedeljah ne sme prekoračiti 7 ur; — delodajalci naj plačajo bolniški blagajni ves prispevek; — v vsaki delavnici mora biti obešena ura; — na dan pred božičnimi in velikonočnimi prazniki se tudi ne sme delati več nego 7 ur.

Spomenica je bila od mnogih navzočih enoglasno sprejeta. Opozarjamo zato, da je za klesarje tržaški trg zaprt.

Društvene vesti.

§ Veselica ital. delavskega pevskega zbora, v Trstu ki je imela biti v nedeljo, dne 4. t. m. bo v nedeljo dne 11. t. m. na vrtu gostilne »Alla

vedutta Marina» v ulici dell' Istria. Na veselici sodeluje tudi pevski zbor »Ljudskega odra« ter godba tržaške socialistične mladine. Začetek veselice ob 6. zvečer. Vstopnina 30 vin. za osebo.

§ Društvo »Arte Moderna« v Trstu vabi svoje člane na redni občni zbor, ki bo v soboto, dne 10. t. m. ob 9. zvečer v »Delavskem domu« ul. Boschetto 5. I. nad. Nihče naj ne manjka.

§ Društvo »Ljudski Oder« v Trstu pozivlja vse one ki so zaostali s članarino, naj poravnajo v najkrajšem času, sicer bi izgubili pravico posluževati se društvene knjižnice in čitalnice.

Strokovni pregled.

Seja strokovne komisije bo v sredo, 14. julija zvečer ob 8. uri v strokovnem tajnistvu, Ljubljana, Šelenburgove ulice 6/II. Prosi se, da pridejo vsi člani pravočasno. Anton Kristan.

Seja upravnega odbora in nadzorstva »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico« bo v čitalnični sobi v Šelenburgovi ulici 6/II. v četrtek, dne 15. t. m. ob 6. uri zvečer. Pridite vsi Predsednik.

Seja odborov strokovnih organizacij v Trstu se je vršila v sredo, dne 30. m. m. Na tej seji, ki je bila polnoštevilno obiskana, se je soglasno sprejela demisijska Pagninija kot tajnika strokovnih organizacij. Nadalje se je sklenilo sklicati v teku 2 mesecev deželni kongres strokovnih organizacij in sicer zato, da se izvolijo v strokovno komisijo trije odborniki, da se uredi razmere v strokovni komisiji in da se izvoli še 7 namestnikov v strokovno komisijo. V ta namen se je izvolil odsek, sestojč iz 7 sodrugov.

Stanje strokovnih organizacij v Trstu je, po poročilu sodruga Kermolja sledeče: Železničarjev je organiziranih 1227, delavcev glavnih skladišč 400, pomorskih natakarjev, kuharjev in šrambarjev 600, klesarjev 140, krojačev 104, litografov 110, infermijerjev 120. V vseh teh organizacijah je število članov narastlo. Znižalo pa se je število organiziranih delavcev v organizacijah lesnih delavcev, pomorskih kurjačev in pomorščakov, čevljarjev in slaščičarjev, povsod neznatno. Kljub homatijam, ki so dve leti vladale v stranki, je treba to konstatirati z zadovoljstvom. Strokovne organizacije se imajo mnogo zahvaliti slovenskim sodrugom Jernejčiču, Kermolju in Milostu, ki so delali z vsemi silami, da homatije v italijanski soc. stranki niso segle pregloboko v delovanje strokovnih organizacij.

Skupina socialističnih tiskarjev v Trstu ima v petek, dne 9. t. m. mesečno zborovanje v »Delavskem domu«, II. nadstropje. Na dnevnem redu so jako važne stvari. Nihče naj torej ne manjka.

Organizacija lesnih delavcev v Trstu naznanja vsem svojim članom, da se občni zbor, ki je bil sklican za pretečeno soboto, ni mogel vršiti radi premale udeležbe. Zato se bo vršil na drugo sklicanje ob vsakem številu navzočih v petek, dne 9. t. m. ob pol 9. uri zvečer v »Delavskem domu«, I. nadstropje.

Čevljarski delavci v Trstu so vabljeni na občni zbor svoje organizacije, ki bo v nedeljo, dne 11. t. m. ob 3. popoldne v »Delavskem domu«, I. nadstropje. Dnevni red: Sklepanje o pravih čevljarske delavske zadruga in slučajnosti.

Izvrstne ključavničarje

ki so vajeni tvorniškega izdelovanja vsakovrstnih

ključavnic

sprejme takoj v stalno službo —1

tvornica železnih izdelkov v Kamniku na Kranjskem.

Izvrstne orodjarske in strojne

ključavničarje

sprejme takoj v stalno službo —1

tvornica železnih izdelkov v Kamniku (Kranjsko).

Zakon nasilja in zakon ljubezni.

Lev N. Tolstoj.

V Jasni Poljani je 2. julija 1908 napisal 80-letni Tolstoj knjigo, protest proti zlorabi krščanstva, zaključivši ga z besedami: »To sem hotel, predno umrjem, reči svojim bratom«.

Temeljni motto mu je: »Ne bojte se jih, ki ubivajo telo, duše pa ne morejo ubiti, temveč bojte

se bolj tistega, ki lahko pogubi dušo in telo.» Mat. X, 28.

Vsled pokvarjenega krščanstva je postalo življenje krščanskih narodov slabše od poganskega. Obstojče zlo življenja se ne more odpraviti drugače nego z razkritjem religiozne laži in z ustanovitvijo religiozne resnice v vsakem človeku posebej. Pričenja svoj protest z besedami: «Pišem to, kar pišem, le zaradi tega, ker vem, da edino to more krščanski svet osvoboditi od strašnih telesnih muk in duhovnega razvratu, ki se vanj vedno in vedno bolj pogreza, in ker jaz, stoječ na kraju groba ne morem molčati. Vzrok bednega položaja krščanskih narodov je pomanjkanje sredstev višjega razumevanja zmisla življenja, vere in iz njih slededega načina vedenja.

Emo najgrobejših praznoverij je praznoverje učenih ljudi v tem, da človek lahko živi brez vere. Prava religija je tako razmerje človeka z obdajajočim ga brezkončnim življenjem, katero njegovo življenje veže z brezkončnostjo in ga vodi pri njegovem postopanju. Ako je krščanstvo zašlo, je krivo krščansko učenje, ki se od poganstva loči samo po svoji neodkritosrčnosti in umetelnosti. Večina ljudi, delavstva, čeravno se po vnanosti še drži stare vere, ne veruje več vanjo in se obnaša v življenju le po navadah in po spodobnosti. Manjšinstvo, takozvani izobraženi razred, ali prav nič ne veruje in se pretvarja le zaradi političnih idej, da veruje v cerkveno krščanstvo, ali pa izkuša opravičiti svojo neskladno vero z zamotanimi zefizmi. Najhujše pri vsem je to, da se ravno vladajoči razredi na najbrezvestnejši način pretvarjajo, kakor da bi verovali v to, v kar ne morejo verovati, dočim po drugi strani malo število učenih ljudi postavlja razvojni zakon in boj za bit kot temeljno načelo življenja. Zaraditega jih vodi le pohot in ljudska strast. Vsled tega, večina delavstva, ki nima premoženja, sovraži posestnike in kapitaliste, ki ga drže v suženjstvu. Posestniki in kapitalisti, poznavajoč to sovraštvo, pa s pomočjo državne organizacije in nasilja delavstvo vzdržujejo v suženjstvu. In tako se vedno bolj večja odyiznost revnih od bogatih in vedno bolj se oborožujejo narodi proti narodom ter uničujejo delo delavcev-službjev. Poleg tega tudi ni skoraj nobene večje države, ki bi ne tlačila manjše, od nje narodnosti, in tako raste tudi vedno bolj sovraštvo naroda do naroda. Tako vlada religiozna laž in tako vlada znanstvena laž in vladajo laži, politične, mednarodne in strankarske, laži umetnosti in laži navade in ljudje krščanskega sveta žive kakor živali, edini cilj jim postaja osebni interes in boj enega z drugim.

Od te dobe, ko so prvi člani cerkvenih zborov rekli: «Izvolilo se je Nam in sv. Duhu» in so s tem povzdignili vnanjo avtoriteto nad notranjo, so priznali rezultat slabotne človeške razseje po zborih za važnejši in svetejši nad ono edino sveto resnico, ki je v človeku, t. j. njegova vest. Od te dobe se je začela laž, ki vara duše ljudi, laž, ki je pognala milione človeških bitij, in nadaljuje za današnje dobe svoje strašno delo.

Pri tem pa je bila nesreča cerkvene vere, da je poleg nje še vedno ostajalo evangelje, ono, ki so ga cerkve samo priznale za sveto. In to evangelje stavlja cerkveno vero na laž. Cerkev se je trudila prilagoditi vero položaju narodov. Katerim je bila prava vera evangelja za te narode prevzvisena, so jih okradli stare paganske vere in so jim dali novo lažnjivo vero vnanosti in jim tako vzeli vsako spoznavanje pravega življenja. Glavni vzrok slabega življenja je lažnjiva vera. Krščanski nauk v razmerju z vsemi drugimi verskimi nauki ni poseben, ni nov nauk. Je le jasnejši in točnejši izraz osnove človeškega življenja, tako da krščanski nauk o ljubezni ni samo zapoved: delati dobro — marveč je izraz višjega zakona človeškega življenja, «kajti ako bodete ljubili one, ki vas ljubijo, vi, ali je to vaša zasluga? Ali ne delajo tega tudi mitničarji? In ako ljubite samo svoje brate, kaj posebnega delate? Ali ne delajo tega tudi pagani?» Mat. V, 45. Razlika krščanskega nauka od prejšnjih enakih je le, da imamo ljubiti tudi onega, ki nas sovraži, t. j. da je zakon ljubezni najvišji zakon človeštva.

«Delati zlo je tako opasno kakor dražiti divje zver.» Revolucij v krščanskem svetu je bilo premnogo in vse so potlačili. Tudi zadnja ruska revolucija pojema in oblastva streljajo in obešajo tisoče. Nasilje ne more premagati nasilja, zato so

bile revolucije in je ruska revolucija brezuspešna.

Zakon nasilja pa podpirajo ljudje sami. Nasilje vladajočih se le drži, kakor se sploh more vzdržati nasilje manjšin nad ogromno množico le vsled prevare ljudi, kateri zaradi bližje in očitno manjše koristi sami sebi in drugim jemljejo velikih koristi in se ropajo svobode. Kako naravno bi bilo, da bi delavni ljudje odgovorili svojim takozvanim predstojnikom: «Pustite nas pri miru! Ako so vam imperatorjem, prezidentom, generalom, škofom, profesorjem, učenjakom potrebne vojske, brodovja, vseučilišča, sinode, konservatoriji, ječe, vislice in giljotine, napravite vi vse to sami in sami med seboj naberite denar za to, sami sodite, drug drugega posajajte v ječe, režite si glave, koljite se na vojnah, delajte to sami, nas pa pustite pri miru, ker vsega tega ne potrebujemo in radi tega nočemo biti deležni vseh teh hudodelskih del!» In če nima nihče poguma govoriti tako, prihaja to odtod, ker nima nihče več vere v sebe in ker vsakdo, iskaje malih koristi podpira oblast nad seboj.

Z bridko satiro slika Tolstoj sceno pred ruskim vojnim sodiščem.

Stoji miza, nad mizo dvoglavi orel, po mizi knjige zakonov in skladovi popisanih papirjev. Sredi za mizo sedi v vojaški uniformi, s trepkami in s svetinjami na prsih krepak človek z razumnim obrazom, ki izraža dobrosrčje, sedaj posebno milo, ker je ravnokar dobro pojužinal in so odhajajočemu sporočili, da se zdravje manjšega otroka obrača na bolje. Tik njega sedi drug oficir nemškega rodu, ki je očitno nezadovoljen s svojim poslom in ki premišlja ravnokar poročilo, ki ga ima dati svojemu načelstvu. Na tretjem mestu sedi še docela mlad oficir, gizdav in veseljak, ki je ravnokar prišel od zajtrka pri polkovniku in je tam napravil salo, ki je vse razveselila. Pomni to salo in se zadovoljno sam s seboj smehlja. Strašno rad bi kadil in komaj pričakuje, da bi že prišel odmor. Za posebno mizico sedi sekretar: pred njim kup papirja in ves je vglobljen v delo, da bi bil gotov načelstvu izročiti zahtevane spise.

Dva mlada človeka: eden kmet iz penzenske gubernije, drugi pa meščan iz mesta Ljubima, oba oblečena v soldaško uniformo, sta pripeljala tretjega še docela mladega človeka, tudi oblečenega s soldaškim plaščem. Mladi človek je bleđ. Pogleda sodnike in strmi predse. Že tri leta je sedel ta mladi človek v ječi, ker ni hotel priseči za vojaško službo. Da bi se ga iznebili, so mu vnovič predložili, naj bi prisegel in bi ga izpustili na svobodo, kakor da bi že tri leta odslužil vojaško službo. Ne, mladi človek je obstajal pri svojem, da on kot kristjan ne more prisegati in ne biti morilec, in zato ga sedaj zopet sodijo. Sekretar bere s papirja, ki se imenuje obtožnica. V njej se razlaga, da je mladi mož odklonil prejemanje vojaško mezdo in da smatra vojno službo za greh. Dobrodušni predsednik ga vpraša: Ali si kriv? Konec prih.

Dopisi.

Podgora pri Gorici. Dne 27. junija je imela tukajšna zveza papirničarjev svoj občni zbor. Udeležba ni bila povoljna, kljub temu, da je v tej zvezi organizirano lepo število papirničarjev. O občnih zborih in zborovanjih ima naše delavstvo čisto svoje pojme in malo se zanima za zborovanja. Vsak pravi: čemu naj pojdem na zborovanje? Saj bodo tudi brez mene opravili. Vzrok, da je podgorske delavce težavno spraviti na zborovanje, je pomanjkanje izobrazbe. Le malo časa je od tega, kar je prišel naš delavec potom organizacije do nekoliko izobraževalnih sredstev. Ampak niti do teh nima prevelikega veselja. Zakaj ne? Priliko ima zapiti večkrat ves svoj zaslužek v tovarni, kjer je ravnatelj papirnice odprl tudi svojo prodajalno opojnih pijac. Potem se pa delavci še ob nedeljah zbirajo v krčmah na kvartanje in popivanje. V naših krčmah tudi ni na razpolago časnikov. Le par je takih krčmah, ki so na zahtevo nekaterih delavcev uvedle časopise. Tako je delavec, ki se poda v gostilno, prisiljen ali popivati ali kvartati. Naša mladina se pa zbira ob večerih na križadah; tam vpije in uganja raznovrstne neumnosti. Da bi iskala duševne hrane v naši čitalnici, kjer imamo na razpolago različne časnike, knjige in druga izobraževalna sredstva, tega seveda ne. Žalostno je človeku pri srcu, kadar čita po narodnjakem časopisu, da se opeva Podgora kot skrajni steber slovenskega ozemlja, pa vidi, da je Podgora v izobraževalnem oziru popolnoma zamemarjena. Celo vrsto oseb imamo pri nas, ki se behajo, češ, mi smo narodnjaki, mi skrbimo za narod, mi hočemo, da se naše ljudstvo dvigne kulturno in socialno. Ako jih pa vprašas, kaj so neki dosedaj pametnega naredili za ljudstvo, pa ti ne znajo odgovoriti. In kaj naj odgovore, ko niso

napravili ničesar? In to je resnica, da je prav zaradi lenobe naših narodnjakarjev in voditeljev narodnih društev, ki so samo na papirju in brez vsake resne podlage, ostalo naše ljudstvo apatično do izobrazbe. Nasproti tem, ki venomer vpijejo, pa nič ne naredo, imamo pri nas lepo število socialnih demokratov, ki tiho in željno čakajo trenutke, da se bodo lotili resnega dela. Pri nas pa vlada tudi strah in bojazen pred napadi in obrekovanjem po narodnjakem časopisu in drugod. Tega pa med nami ne sme biti. Saj imamo svoje društvo, ki smo ga ustanovili pred letom. To je tudi edino društvo, ki pri nas napreduje in dela. In nas čaka še veliko dela in truda. Pa zato je nujno potrebno, da se iznebimo strahu in bojazni ter se takoj polotimo dela. Drugi naj vpijejo, mi pa delajmo za napredek in bratstvo. Proč tedaj s strahom in bojaznijo, pa dvignimo visoko zastavo dela!

vli.

Shodi.

V Trstu priredi krajna organizacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke ljudski shod v soboto, dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani v «Delavskem Domu» ulica Boschetto 5, II. nadstropje. Dnevni red: 1. Podraženje kruha. 2. Meščanske stranke v parlamentu. Delavstvo je vabljeno, da se tega shoda udeleži polnostevilno.

Ljubljana. (Železničarski shod.) V nedeljo, 20. m., je bil na vrtu «Narodnega Doma» shod železničarjev, sklican v protest proti name-ranemu oškodovanju železničarjev v zavarovalnici proti nezgodam in proti finančnemu načrtu vlade. Udeležba na shodu je bila prav velika, dasi je bila ta dan v Ljubljani cela vrsta shodov. Na vrtu «Nar. D.» se je našelo okrog 1000 udeležencev, železničarjev in njihovih žen. — V predsedništvo so bili soglasno izvoljeni sodrugi Petrič, Skorpik in Podobnik. Potem je prvi dobil besedo sodrug Josip Kopač iz Trsta. Lani, je dejal govornik, ko je Avstrija stavila 60 letnico cesarjevega vladanja, je cesar izrekel željo, naj bi se jubilej praznoval na ta način, da bi se storilo čim več dobrega za otroke. Prav v tej dobi pa je avstrijska vlada hotela otrokom železničarjev izkazati posebno dobroto. Hotela je poseči v pravice ponesrečenih železničarjev tako, da bi dobili za se in za svoje otroke manj nego doslej; vzgojevalne doneske pa je hotela tako urediti, da bi se napravila razlika med zakonskimi in nezakonskimi otroci, seveda na škodo zadnjih, dasi se mora vsaj toliko priznati, da je otrok nedolžen, če je prišel le po naravnih, ne pa tudi po moralnih zakonih hinavske družbe na svet. Govornik razlaga vladni načrt starostnega zavarovanja z ozirom na name-ravano poslabšanje zavarovalnih določb v zavarovalnici zoper nezgode. Takega prikrajšanja ne morejo železničarji trpeti na noben način; prepričati se pa da le če imajo železničarji moč. V državnem zboru se je zanašati edino na socialno-demokratske poslance; izven parlamenta pa morajo železničarji vtrdi svojo organizacijo tako, da bo, če treba, pripravljena za vsak boj, tudi z najostrejšimi sredstvi. V enakem zmislu je potem govoril sodrug Brodecky, urednik češkega strokovnega glasila «Železnični zfrizenc», ki je tudi nekoliko razložil politične razmere na Češkem in posvetil ondodnim vzorom naših zizibambul. Bilo je zelo zanimivo in naši narodnjakovci, ki nam vedno postavljajo češke socialne demokrate za narodne vzore, bi se bili tu prav lahko kaj naučili, če bi se mogli in hoteli. Druga točka dnevnega reda je bila «Železničarji in novi davki.» O tem predmetu je poročal sodrug Ethin Kristan temeljito. Ker se potem ni nihče več oglašil za besedo, se je zaključil impozantni shod, ki je nasprotnikom pokazal, da jim pri železničarjih nikdar več ne bodo cvetele rožice.

Raznoterosti.

† Škandali v madžarski dekliški šoli. V dekliški šoli v Kormöczbanya so zasledili velike npravne skandale. V disciplinarni preiskavi zaradi npravnih hudodelstev nad šolskimi dekletki so ravnatelj in več učiteljev. Očetje oskrunjenih deklic so že lani vložili pritožbe pri županu, a on ni nič ukrenil. Zato je tudi on v preiskavi.

† Poginili od žeje. V Maroku je šla četa francoskih vojakov pod poveljstvom poročnika Beutempsa v nek bolj oddaljen kraj. Bilo jih je vsega skupaj okrog 50 mož. Hodili so že precej časa, počivali — tupatam, a vode niso mogli nikjer dobiti, — — — — — pokrepčali. Domačini so vse vodnjake — — — — — zakrili, samo da bi tuji ne mogli priti do vode. Ubogi vojaki so tavalj po pustinji okoli, dokler niso od žeje poginili.

† Za zrakoplovstvo. V proračunski debati je naučni minister grof Stürgkh izjavil, da se osnuje na dunajski tehniko stolica za zrakoplovstvo ter da so zato postavljeni v državni proračun potrebni krediti. Drugod store pa privatniki največ za razvoj letalne tehniko. Veleindustrijalec Henry Deutsch je daroval vseučilišču v Parizu 500 tisoč frankov za osnovanje in vzdrževanje zrakoplovskega instituta ter je obljubil plačevati še po 15 tisoč frankov v ta namen. Isti univerzi je daroval tudi grški industrijalec Bazil Cukarov 700 tisoč za osnovanje posebne stolice za zrakoplovstvo.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

"Rdeči Prapor"

Umetnost in književnost.

Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino. V založbi «Društva za zgradbo učiteljskega konvikta» je izšla kot prvi zvezek pripovednih mladinskih spisov Ganglova knjižica, ki obsega na 95 straneh 84 pripovedek. Cena znaša 1 krono, po pošti 16 vin. več.

Vstopnice v umetniško razstavo (paviljon R. Jakopiča) pod Tivolijem se dobe v strokovnem tajnistvu v Ljubljani, Šelenburgove ulice 6/II, po 40 vin. komad. (Ne po 60 vin., kot je bilo pomotoma označeno!) Opozarja se vse sodruge na to razstavo, ki je v resnici zelo zanimiva.

Za tiskovni sklad so darovali pomočniki Blasnikove tiskarne 5 K 60 vin.

Našim čitateljem priporočamo, da se ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v našem listu.

Restavracija International

v Ljubljani

Resljeva cesta šte. 22
se priporoča.

Točijo se **pristna vina in sveže pivo.** Na razpolago je vrt, kegljišče in salon.

Se priporoča

Marlja Petrič
restavraterka.

31-6

10-7

Brivnica in česalnica

Anton Bočkaj

Ljubljana, Kolodvorske ul. 24

se najtopleje priporoča.

--- Solidna postrežba! ---

Pozor!

Pozor!

Toplo se priporoča kavarna

"ILIRIJA"

Ljubljana

Kolodvorske ulice (3 minute od južnega kolodvora)

!!! Odprta vsak dan celo noč. !!!
Posebna soba na razpolago.

Specijalna trgovina za obuvala

Bogata zaloga čevljev vseh velikosti in po različnih cenah.

Edino nogi odgovarjajoče pravilno obuvale znamke F. L. P.

JULIJA ŠTOR, Ljubljana

Prešernove ulice 8/II

12-8

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana

Prešernove ulice šte. 9

priporočata v največji izbiri po najnižjih cenah

24-24

obleke za gospode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za gospode in dečke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice.

Za veselice

in druge prireditve korijandoli, šaljive predmete za bazar, lampione, za šaljivo pošto izredno cene in lepe razglednice, serpentine i. t. d. priporoča

Ivan Vrečko 52-14

Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.

Trgovina s papirjem.

Josipina Herrisch

Ljubljana, Židovske ulice 7

priporoča svojo bogato zalogo moških, ženskih in otroških čevljev, gamaše itd. najnovejše oblike, zelo trpežne in elegantne fazone.

Zunanja navočila točno. 14-7

Katinka Widmayer

trgovina pri 'Solncu' za vodo

Pogačarjev trg

priporoča svojo veliko zalogo 45-23

perila za dame, gospode in otroke. Rokavice, nogavice, kravate, bluže, oblekce, predpasnike, čepice, i. t. d. Vezenje umetnih cvetlic. Nagrobne vence s trakovi. Vsa oprava za novorojenčke. Damski slavniki najnovejše mode. Krasne 'peče' vedno v zalogi. Specialiteta za delavce: Celulloid-ovratniki, prsa in manšete.

Nizke cene

Klobuke, cilindre in čepice

v najnovejših faconah in v velikih izberah priporoča

Jvan Soklič, Ljubljana

Pod Trančo šte. 2.

52-35

Milko Krapeš

urar in trgovec z zlatino, zapriseženi sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo različnih stenskih in žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče s slovenskimi napevi in godbo. Z ozirom na bližajoče se velikonočne in binkošne praznike, naj nihče ne zamudi te prilike, ker bodem prodajal po znatno nižjih cenah. Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošiljam zastoj in poštne prosto! 52-33

35 letni velik uspeh!

Močan želodec, pravilno prebavo ter odprtje telesa

se doseže, ako se uporablja mnogokrat odlikovano

želodčno tinkturo

lekarna Piccolija

Ljubljana, Dunajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Telefon št. 177

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

zagrebško in
: češko pivo :

Dolnška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

v Ljubljani

Telefon šte. 168.

izborna pivo v sodnih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.